

Project Cluster Bornem

Het Sigma plan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de rivier-natuur een boost.

De Schelde staat onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een hogere stand. Combiner dat met een noordwesterstorm op zee en het water zwelt enorm aan. We spreken dan van stormtij. De stormvloedramp van 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Daarom besliste de overheid dat er betere bescherming nodig was. Die kwam er in de vorm van het Sigma plan, een grootschalig project dat de waterveiligheid moet garanderen.

In 2005 kwam er een geactualiseerd Sigma plan. Bescherming tegen overstromingen blijft het doel. Maar tegelijk zal de Vlaamse overheid de natuur langs de rivier herstellen en verder ontwikkelen. Cluster Bornem maakt deel uit van het geactualiseerde Sigma plan.

Nieuwe bescherming en bloeiende natuur in Bornem

Om Bornem en omgeving beter te beschermen tegen overstromingen voorziet het Sigma plan allerlei ingrepen. Zo leggen we een gecontroleerd overstroomingsgebied (Oudbroek-Schellandpolder) en 2 ontpolderingen (Groot Schoor en Stort van het Buitenland) aan. We passen ook de dijken aan tussen deze gebieden (o.a. via verhoging). Daarbij komt bijzondere rivier natuur tot ontwikkeling, met meer biodiversiteit en heel wat groen om van te genieten. Door de ingrepen zijn deze gebieden ook een belangrijke bondgenoot in de strijd tegen klimaatverandering.

Locatie
Provincie Antwerpen, Bornem

Oppervlakte
223 hectare

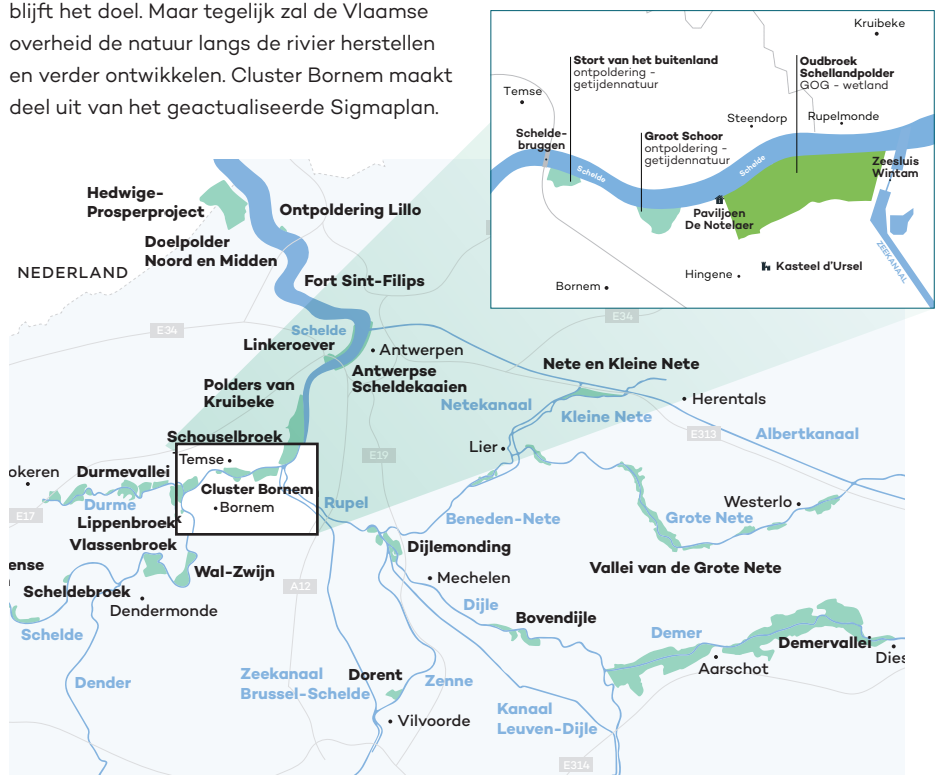
Rivier
Schelde

Ingrepen

- Gecontroleerd overstroomingsgebied (GOG)
- Ontpoldering
- Wetland

Waarom?

- Bescherming tegen wateroverlast
- Ontwikkeling getijdennatuur en wetland (Europese natuurdoelen)

Wat zijn de ingrepen?

We verhogen de waterveiligheid in de regio.

GROOT SCHOOR: ONTPOLDERING DIE DE SCHELDE MEER RUIMTE GEEFT.

Door de ontpoldering van Groot Schoor krijgt de Schelde meer ruimte. Hierdoor neemt de stroomsnelheid af en zijn er stroomopwaarts lagere hoogwaters. Dat, in combinatie met de verplaatste Scheldedijk, zal Bornem en omgeving beter beschermen tegen overstromingen. In het ontpolderde gebied kan zich getijdennatuur ontwikkelen. Dergelijke gebieden hebben een gunstig effect op de waterkwaliteit.

Groot Schoor

OUDBROEK-SCHELLANDPOLDER: GECONTROLEERD OVERSTROMINGSGBIED EN INGEVULD ALS WETLAND.

Op de rechteroever van de Schelde, ten oosten van Paviljoen De Notelaer, leggen we een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) aan in de Oudbroek-Schellandpolder. Dat vangt water op bij extreem hoge waterstanden tijdens stormtij. We bouwen daarvoor een nieuwe, veilige ringdijk, die het woongebied beschermt tegen wateroverlast. We voorzien ook uitwateringssluizen om het Scheldewater, dat bij stormtij via de verlaagde Scheldedijk het gebied kan binnenstromen, opnieuw naar de Schelde te laten stromen. De reeds aanwezige broekbossen binnen de polder willen we behouden en verder ontwikkelen.

Oudbroek-Schellandpolder

STORT VAN HET BUITENLAND: ONTPOLDERING VOOR MEER RUIMTE VOOR HET WATER EN MEER GETIJDENNAUUR.

Stort van het Buitenland wordt ontpolderd. Eerst bouwen we landinwaarts een nieuwe Scheldedijk, waarop het aangenaam fietsen en wandelen is. Na sanering van het stort stellen we het gebied bloot aan eb en vloed door een opening te maken in de bestaande Scheldedijk. Zo ontstaan er zoetwaterslikken en -schorren, die zeldzaam zijn in Europa.

Stort van het Buitenland

Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)

Een gecontroleerd overstromingsgebied is een gebied naast de rivier dat water opvangt bij extreme weersomstandigheden. Bij gevaarlijk hoge waterstanden stroomt het water over de overlooptijd het gebied in. Als de storm voorbij is, loopt het water via de sluisen terug naar de Schelde. Om te voorkomen dat ook woonkernen onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk.

Ontpoldering

Als we ontpolderen, geven we land terug aan de rivier. Daarbij trekken we eerst landinwaarts een nieuwe dijk op. Vervolgens verwijderen we al dan niet volledig de oude dijk en realiseren we ook diepere bressen. Zo ontstaat er extra ruimte tussen de oude en de nieuwe dijk, waarin de rivier kan (over)stromen. Dit heeft als effect dat de waterstand op de rivier verlaagt en de kracht van het water vermindert waardoor het overstromingsrisico afneemt. Omdat de getijden hier opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er ook waardevolle getijdennatuur.

Wetlands

Wetlands binnen het Sigmoplan zijn drassige gebieden die niet onder invloed van het getij staan. In de winter staat het grondwater er hoog, in de zomer daalt het. Het landschap kan er variëren van open water en rietland over elzenbroekbossen tot natte graslanden.

Blauwborst

© H. Willock

Purperreiger

© R. Absillis

Broekbos

© ANE

Gele lis

© Vilda

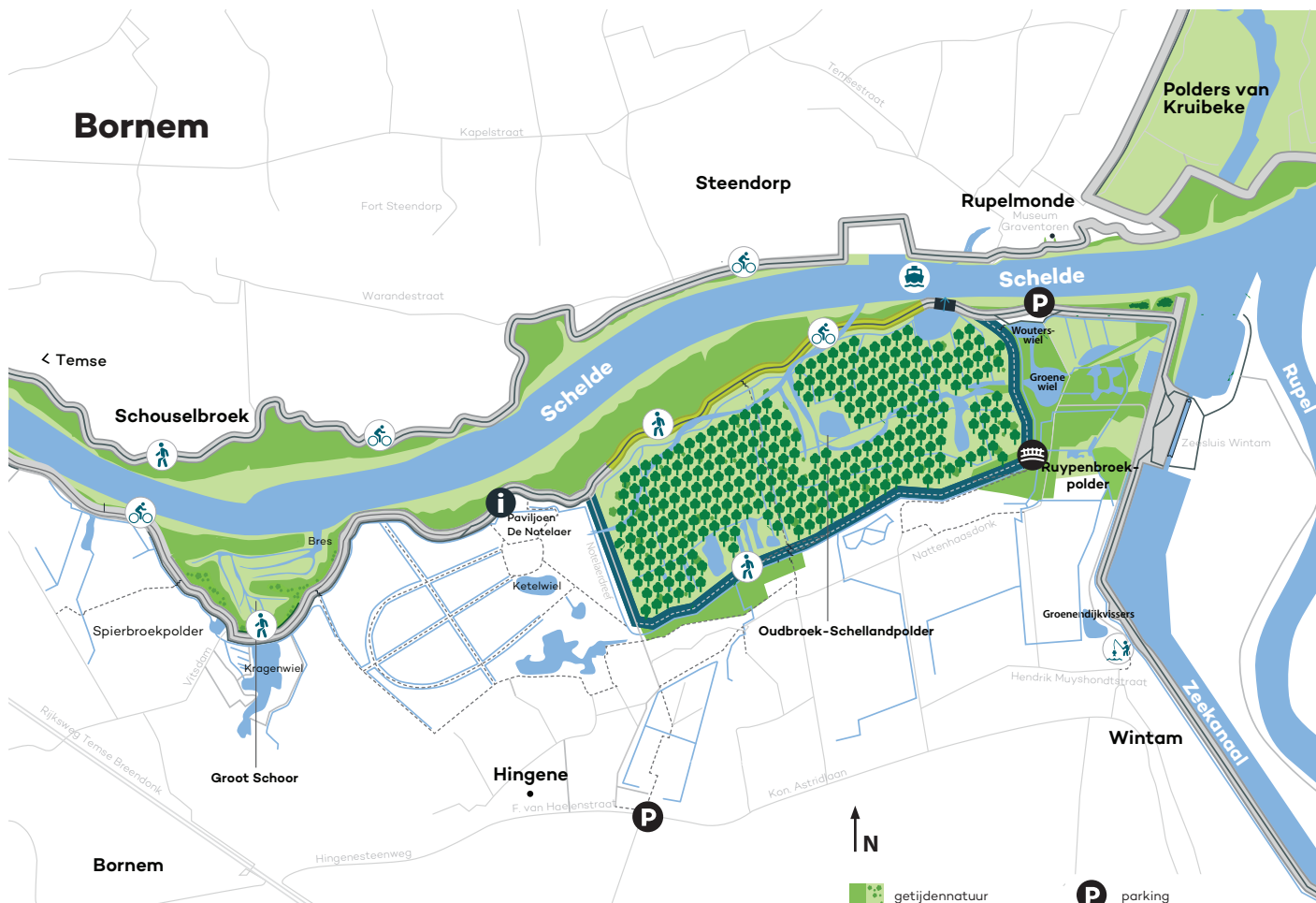
Vroege glazenmaker

© F. Van Boven

Tegelijk herstellen we zeldzame riviernatuur.

In Bornem werken we niet alleen aan waterveiligheid, maar ook aan een rijk en divers landschap. In de Oudbroek-Schellandpolder wordt het bestaande wetland verder ontwikkeld, terwijl in Groot Schoor en Stort van het Buitenland een landschap van slikken, schorren, geulen en kreken ontstaat. De Oudbroek-Schellandpolder is een veilige haven voor vogels zoals spechten en houtsnippen. Zodra het hier wat natter wordt, hopen we ook purperreigers te verwelkomen. Verder zie je hier talloze libellen rondvliegen, waaronder de zeldzame vroege glazenmaker

en bruine korenbout, en kan je reeën spotten. Eens het gebied in Groot Schoor ontpolderd is, vinden bijzondere vogels, vissen en ongewervelden hier een ideaal leefgebied. De ontpolderingen hebben een positief effect op de waterkwaliteit en het volledige voedselweb van de rivier. De vele wormen en slakjes die hier leven zijn bijvoorbeeld de perfecte maaltijd voor tal van vissen en waadvogels, zoals de zwarte ruiters en de groenpootruiter. Hetzelfde geldt voor het Stort van het Buitenland.

Life SPARC

Met het Sigmoplan wapenen we de Scheldevallei beter tegen de gevolgen van de klimaatverandering, zoals de zeespiegelstijging en periodes van hevige neerslag. In Europa wordt het Sigmoplan als

een voorbeeldproject beschouwd. Daarom kunnen een aantal Sigmagebieden, waaronder Groot Schoor, rekenen op bijkomende financiering van Europa via het project LIFE Sparc (life-sparc.eu).

Projectnaam	Oppervlakte	Gemeente	Duurtijd	Ingrep
Oudbroek-Schellandpolder	144 hectare (GOG) + 46 hectare wetland	Hingene	2015-2030	Gecontroleerd overstromingsgebied, wetland
Groot Schoor	25 hectare	Bornem/Hingene	2020-2026	Ontpoldering
Stort van het Buitenland	8 hectare	Bornem	2030-2035	Ontpoldering